

KANTONALNO JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE

"VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o. SARAJEVO

PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU I DISTRIBUCIJU VODE, ODVOĐENJE I PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA

Izvod iz

PLANA POSLOVANJA

ZA 2011. GODINU

|

PERIOD DO 2013. GODINE

SARAJEVO, MART 2011. GODINE

SADRŽAJ

1	SAŽETAK	4
2	OPĆI PODACI	9
2.1	Pravni okvir, organizacija društva, organi društva	9
2.2	Opis sistema	9
2.2.1	Vodovodni sistem	9
2.2.2	Kanalizacioni sistem	9
2.2.3	Stanje vodovodnog i kanalizacionog sistema	10
2.3	Organizaciona struktura	11
2.4	Djelatnost	11
2.5	Izvori finansiranja poslovanja	11
2.6	Obaveze po kreditima i garancijama	12
3	OBNOVA SISTEMA	12
3.1	Trenutno stanje	12
3.1.1	Kredit Svjetske banke (IBRD)	12
3.1.2	Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD)	12
3.2	Potrebe sistema u 2011. godini	13
3.2.1	Vodovodni i kanalizacioni sistem	13
3.2.2	Informacioni sistem	16
3.3	Plan za period 2012. – 2013.godina	17
4	STRATEŠKI PLAN PREDUZEĆA	18
4.1	Strateški ciljevi Preduzeća u periodu 2011-2013. godina	18
4.2	Ključni rizici u ostvarivanju strateških ciljeva Preduzeća	19
4.3	Ključni operativni ciljevi Preduzeća	19
5	PLANIRANE AKTIVNOSTI U 2011. GODINI	19
5.1	Plan proizvodnja vode	20
5.2	Plan održavanje vodovodne mreže	21
5.3	Plan održavanje kanalizacione mreže	22
5.4	Plan aktivnosti na pružanju eksternih usluga	22
6	PLAN PRIHODA I RASHODA PREDUZEĆA	22
6.1	Plan prihoda	22
6.1.1	Plan prodaje vode	22
6.1.2	Aktuelna i planska cijena vode i naknade za odvodnju	23
6.1.3	Plan operativnih prihoda za vodu i odvodnju	24

Tabela 14. Plan prihoda za vodu i odvodnju od pojedinih kategorija potrošača u 2011. g.	24
6.1.4 Plan poslovnog rezultata	26
6.1.5 Primjena odredaba Kolektivnog ugovora u Preduzeću	27
6.1.6 Plan operativnih troškova pojedinih funkcija Preduzeca	28
6.2 Plan obrtnih sredstava	29
7 PLAN KAPITALNIH ULAGANJA	32
7.1 Ulaganja iz sredstava osnivača-vlasnika Preduzeća	32
7.1.1 Kapitalna ulaganja planirana da se finansiraju sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo za 2011. godinu	32
7.2 Ulaganja iz vlastitih sredstava Preduzeća u 2011. godini	32
7.2.1 Kapitalna ulaganja i nabavke za potrebe Preduzeća kao cjeline	32
7.2.2 Nabavke novih stalnih sredstava za potrebe organizacionih cjelina	33
8 PLAN LJUDSKIH RESURSA	33
9 ZAKLJUČCI	35

1 SAŽETAK

Za normalno, operativno poslovanje Preduzeća u 2011. godini trebalo bi obezbjediti cca **80 miliona KM**, što je daleko više od sredstava kojima Preduzeće raspolaže. Da bi se nedostajuća sredstva obezbjedila samo uz povećanje cijena vode i odvodnje, tada bi to povećanje trebalo biti **148%**, sa primjenom od 01.01.2011. godine. Naravno, znamo da to nije realna opcija.

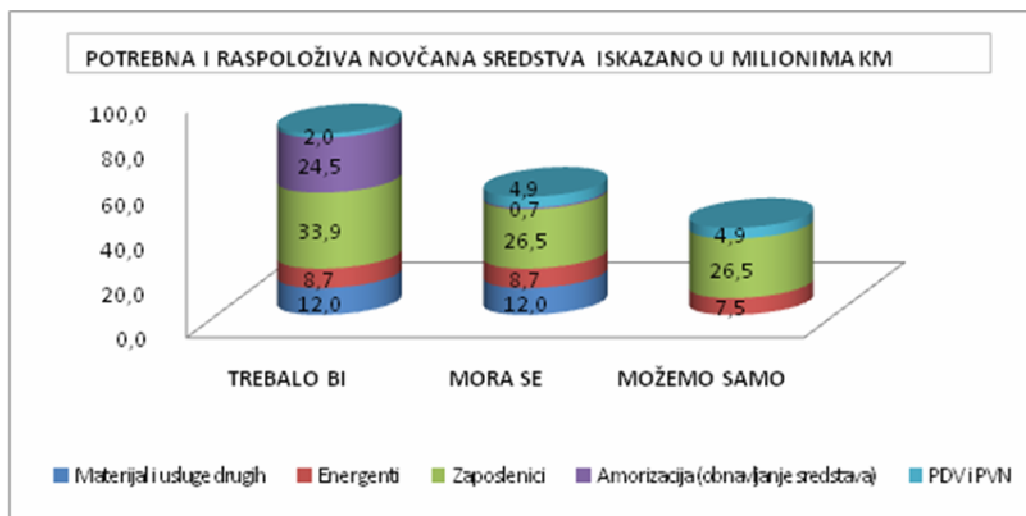
Ako bi se stanje poslovanja željelo zadržati na nivou prethodne godine, što bi značilo daljnje pogoršanje situacije i sigurnosti stanja vodosnabdjevanja i funkcije kanalizacije, moralo bi se, iz Budžeta KS u 2011. godini, izdvojiti **minimalno 10 miliona KM**.

Konačno, ako bi se namjeravalo krenuti u smjeru **stabilizacije ovih funkcija**, to bi pored navedenog izdvajanja iz Budžeta KS u 2011.g., značilo da treba, kreditnim zaduženjem Kantona, obezbjediti sredstva za početak realizacije desetogodišnjeg Programa sanacije vodovodnog i kanizacionog sistema (godišnje u visini troškova amortizacije cca 10 miliona EUR-a), uz postepeno usklađivanje cijene usluga (povećanje za 15-20% počev od drugog kvartala ove godine). Ovo bi moglo biti realno!

Poslujući sa aktuelnim cijenama, koje se nisu mjenjale od 1997. godine, i uz veoma dobre rezultate postignute u naplati usluga, moguće je samo izmiriti obaveze za poreze i naknade u skladu sa zakonom, naknade zaposlenicima, koje se u osnovi nisu mjenjale već nekoliko godina, te veći dio iznosa troškova za energente (struja, gorivo, plin) u ukupnom iznosu od cca 39 miliona KM. Zato je i ove godine pomoć u obrtnim sredstvima od strane Kantona više nego neophodna.

Medjutim, kako su prema Nacrtu Budžeta Kantona za 2011. godinu (o čemu je rasprava trenutno u toku) Preduzeću određena sredstva za redovno poslovanje u visini prethodne godine (samo 6, 2 miliona KM), to je Preduzeće, u skladu sa zaključkom Nadzornog odbora uputilo zahtjev za povećanje cijena vode i odvodnje za 25% i uvođenje naknade za održavanje vodomjera od 2 KM, počev od 01.04.2011. godine. Ovim bi se obezbjedilo dodatnih 7,0 miliona KM.

Na sljedećoj slici prikazano je koliko i za koje namjene „*trebalo bi*“ obezbjediti obrtna sredstva za normalno poslovanje Preduzeća, zatim, koliko „*mora se*“ obezbjediti da bi se izvršile osnovne funkcije Preduzeća, te, na kraju, šta realno Preduzeće „*možemo samo*“ iz ostvarenih prihoda uz postojeće cijene usluga.

Zašto smo u situaciji kakvoj jesmo?

Vrlo dobro je poznata činjenica nedostatka obrtnih sredstava u ovom Preduzeću, kao i okolnosti zbog kojih se stanje konstantno pogoršava. Prostim jezikom rečeno, ključni problem leži u činjenici da se ne primjenjuju odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo, br.31/04, 21/05), prvenstveno člana 23. Njime je regulisano da će osnivač, ukoliko preduzeće posluje sa cijenama koje ne odražavaju stvarne troškove rada preduzeća, nadomiriti razliku iz Budžeta. Zakon je donesen još 2004. godine, ali ova njegova odredba se, u slučaju našeg preduzeća, ne primjenjuje. Cijena vode i odvodnje nije utvrđena u skladu sa stvarnim troškovima poslovanja, u cijeni nikada nije sadržana amortizacija, tako da Preduzeće ni približno ne može da obnavlja svoja sredstva u mjeri u kojoj je to potrebno. Kako je ovaj problem prisutan preko trideset godina, a period rata je takođe ostavio svoje posljedice, Preduzeće posluje sa gubitkom cijeli ovaj period, vodovodna mreža i oprema obnavlja se od slučaja do slučaja, gubici vode u mreži, zavisno od uloženi sredstava Budžeta Kantona, se povećavaju ili neznatno smanjuju. Već nekoliko godina, ne da nema novca za obnavljanje sredstava rada, već je problem i za redovno poslovanje, jer se od prihoda, koji se fakturiše u toku jedne godine, mogu izmiriti samo obaveze po osnovu poreza i doprinosa, plate zaposlenicima i troškovi el.energije.

Preduzeće već godinama ima pripremljene programe za sanaciju vodovodne i kanalizacione mreže, objekata i opreme, ali novac predstavlja ograničavajući faktor. Činjenica je da se iz Budžeta Kantona Sarajevo svake godine izdvajaju i sredstva kapitalnog granta za oblast vodovoda i kanalizacije, međutim, nakon poslijeratnog uspostavljanja cjelodnevnog snabdjevanja grada vodom, najveći dio ovih sredstava usmjerava se na izgradnju mreže u neurbaniziranim naseljima, dok postojeća sredstva sve više propadaju. Preduzeće je o ovome sačinilo brojne informacije, koristilo svaku priliku da ukaže na probleme, podnosilo niz zahtjeva za povećanjem cijena usluga, ukazivalo na moguće posljedice u vodosnabdjevanju. Do istih rezultata došli su i mnogi subjekti, angažovani i od strane Kantona Sarajevo, međutim značajnijih intervencija na ovom polju nije bilo.

Da Preduzeće posluje sa cijenama koje nisu ekonomske konstatovao je i Ured za reviziju institucija u FBiH prilikom kontrole finansijskih izvještaja Preduzeća za 2008. godinu, te je u Izvještaju¹ naveo da su „cijene vode i odvodnje niže od stvarne cijene koštanja (ne uključuje

¹ Izvještaj o izvršenoj kontroli, strana 8

trošak amortizacije). Planom poslovanja konstantno se planira gubitak i tako usvaja od nadležnog organa.“

2010. godine i konsultantska firma D,Appolonia S.p.A, u konzorciju sa kompanijama APRI, Deloitte i Bosna-S, koja je izabrana da izvrši, između ostalog, procjenu finansijskih mogućnosti Preduzeća vezano za kredit EBRD, u svom Finalnom izvještaju² navela je da „sadašnje tarife imaju jako negativan uticaj na finansijski položaj Preduzeća: 2008. godine nivo tarifa za puno pokrivanje troškova trebao je biti 2,6 KM/m³ vode. Nivo prosječne tarife potreban za puno pokrivanje troškova...procjenjen je na 2,82 KM/m³ za 2010. godinu.“ A prosječna ostvarena cijena za vodu i odvodnju u 2010. godini iznosila je samo 1,18 KM/m³.

Zbog svega naprijed navedenog posebno teško stanje je u segmentu vodosnabdjevanja, jer je nemogućnost obnavljanja sredstava rada dovela do toga da je danas njihova otpisanost veoma velika:

- vodovodna mreža - otpisanost 73%,
- rezervoari - otpisanost 61%,
- pumpe za vodu - otpisanost 75%,
- elektro postrojenja - otpisanost 74%,
- laboratorijske opreme za kontrolu vode- otpisanost 80%.

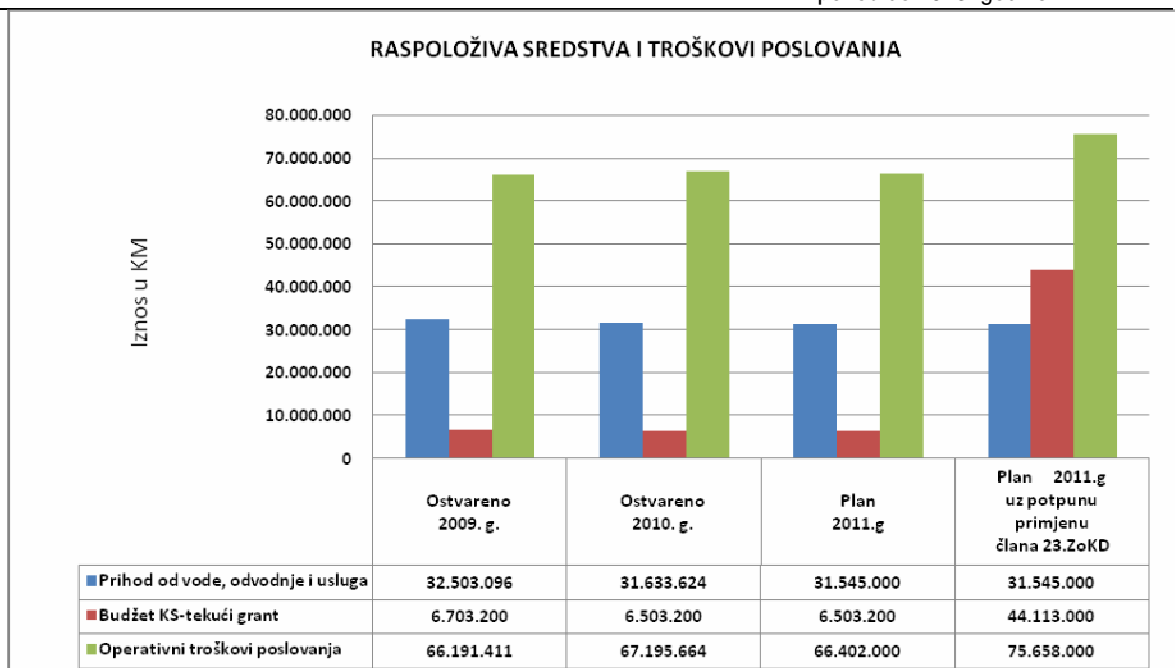
Oprema Preduzeća ima ukupnu stopu otpisanosti od 83%, a samo mehanizacija 93%, a teretna i vučna vozila 95%.

I uz obezbjeđenje sredstava, trenutno stanje je takvo da zahtjeva višegodišnju obnovu. U posljednje dvije godine, dovedeni smo u situaciju da, ne samo da ne obnavljamo dijelove sistema čija je knjigovodstvena vrijednost već duži period jednaka «nuli», nego smo prepolovili sredstva koja ulažemo u tkz. „redovno održavanje“. Kao ilustracija ovakvog stanja, mogu da posluže podaci prema kojima je bitno smanjena efikasnost opravke kvarova na vodovodnoj mreži (prethodnih godina, kvarovi su „čekali“ na opravku u prosjeku 3-4 dana, a u 2010. godini 14,5 dana), gubici na vodovodnoj mreži su sa 61% (2001.g.) ponovo vraćeni na 71% (2010.g.), sigurnost elektro napajanja glavnog izvorišta na Bačevu svedena na minimum, itd.

Dakle, istrošenost (otpisanost) velikog dijela vodovodnog i kanizacionog sistema, uz veoma izražen, gotovo hronični nedostatak materijala, opreme, mehanizacije, kadrova, itd., su osnovne karakteristike aktuelnog stanja.

Kolika je disproporcija između prihoda koje Preduzeće može da ostvari sa aktuelnim cijenama vode i odvodnje, koliki su stvarni troškovi rada Preduzeća, te sa koliko sredstava Kanton Sarajevo učestvuje, a sa koliko bi trebao da učestvuje u izmirenju tih troškova (prema članu 23. ZoKD) ilustrativno je dato na sljedećoj slici:

² Potražnja, tarife I priuštivost-Doc.No.09-426-H3-Rev.0

Cijene vode i odvodnje i šta se sa njima može postići ?

Mada stalno upozoravamo da je trajno rješenje finansijske situacije Preduzeća moguće samo postepenim povećanjem cijene vode i odvodnje, do nivoa kojim se pokrivaju opravdani troškovi poslovanja Preduzeća, ova činjenica se uporno ignoriše.

Danas smo došli u situaciju da je cijena vode i odvodnje toliko depresirana (potrebno povećanje za 148%, jer je cijena utvrđena još 1997.g.) da svaki za javnost prihvatljivi postotak povećanja cijena za Preduzeće znači tek mali pomak, kojim se ni približno ne mogu kompenzirati sadašnje potrebe sistema. Međutim, ova postepena povećanja su nužna kako bi se jednog dana stvorile pretpostavke za stabilan rad Preduzeća. Trenutna situacija vezano za stanje mreže, objekata i opreme, te time i pouzdanosti daljeg urednog vodosnabdjevanja je takva da zahtjeva hitnu intervenciju većih novčanih sredstava od strane osnivača.

Dosadašnjim odnosom prema cijeni vode učinjena je velika šteta i Preduzeću, ali i društvu u cjelini, jer provodeći politiku „zaštite standarda potrošača“, a nekompezirajući ova sredstva na drugi način, stvaraju se realne pretpostavke da jednog dana i uredno vodosnabdjevanje bude problemom ovog Kantona.

Poslovanje u postojećim uslovima nije ni približno stanju koje bi se moglo označiti normalnim, ali potrošači to još uglavnom ne osjete. Međutim, kada do toga dođe, više neće biti samo problem novac. Faktor „vrijeme“ će tada biti u prvom planu, jer sanacija ovako dotrajale mreže, ali i mnoge specifične opreme (pumpe za vodu) zahtjeva duži vremenski rok.

Sve je ovo bilo razlogom da smo početkom mjeseca februara ove godine samoinicijativno resornom ministarstvu Kantona Sarajevo ponudili plan konsolidacije Preduzeća, koji bi se proveo u periodu 2011-2015. godina i čijom realizacijom bi se veoma efikasno, ali postepeno i prihvatljivo za potrošače, poslovanje Preduzeća dovelo u uslove normalnog poslovanja.

Ukratko, prijedlog se satojao iz sljedećeg:

- za potrebe tekućeg poslovanja da se Preduzeću iz Budžeta Kantona (tekući grant) dodjele sredstva na ime pokrivanja gubitka u poslovanju u 2011. godini u iznosu od 6,5 miliona

KM (kako je predviđeno Nacrtom Budžeta), a po 10,0 miliona KM u periodu 2012.-2014. godina,

– za potrebe obezbjeđenja sredstava za investicije (amortizacija) da se odobri povećanje cijena vode i odvodnje za 25% počev od 01.04.2011. godine, zatim po 15% na početku 2012. i 2013.godine, a po 10% na početku 2014. i 2015.godine i da se iz sredstava Budžeta Kantona (kapitalni grant) dodjele sredstva za potrebe obnove vodovodne i kanalizacione mreže u iznosu od 0,4 miliona KM u 2011. (kako je predviđeno Nacrtom Budžeta), a u 2012. godini 5,0 miliona KM.

Realizacijom ovih mjera postigla bi se finansijska konsolidacija Preduzeća već u 2015. godini, a u periodu 2011.- 2014. godina obezbjedila sredstva za investicije u iznosu od 60,1 miliona KM:

Opis	2010.g	2011.g	2012.g	2013.g	2014.g	2015.g
Budžet KS-tekući grant - u mil. KM		6,5	10,0	10,0	10,0	
Budžet KS -kapitalni grant - u mil. KM		0,4	5,0			
Efekti povećanja cijena - u mil. KM		5,7	11,2	17,4	22,2	30,1
Ukupno za tekuće poslovanje - u mil. KM		8,2	10,0	10,0	10,0	7,1
Ukupno za investicije - u mil. KM		4,4	16,2	17,4	22,2	23,0
Cijena vode i odv. za domaćinstva KM/m ³	1,00	1,25	1,44	1,65	1,82	2,00
Prosječna cijena KM/m ³	1,19	1,49	1,71	1,97	2,16	2,38

Smatramo da bi u 2015. godini, uz ovakvu politiku cijena, ali svakako i provedenu racionalizaciju poslovanja, postigli potpunu finansijsku konsolidaciju Preduzeća, što bi omogućilo da se ostvarenim prihodom pokriju svi opravdani troškovi poslovanja, bez potpore iz Budžeta Kantona Sarajevo.

Direktor
Fahrudin Pilavdžić, dipl.ing.maš.

2 OPĆI PODACI

2.1 Pravni okvir, organizacija društva, organi društva

Kantonalno javno komunalno preduzeće "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Sarajevo (skraćeni naziv: KJKP "VIK" d.o.o. Sarajevo) sa sjedištem u Sarajevu, ulica Jaroslava Černija 8, Stari Grad, upisano je u registar Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem 1-686.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva u pravnom prometu u zemlji i vanjskotrgovinskom poslovanju je Pilavdžić Fahrudin, dipl. ing. mašinstva, bez ograničenja u obimu ovlaštenja. Osnovni kapital društva iznosi 10.000,00 KM, a 100% je u vlasništvu Kantona Sarajevo.

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta bliže su određeni Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Prema Statutu, organi društva su:

- Skupština
- Nadzorni odbor
- Uprava
- Odbor za reviziju

2.2 Opis sistema

2.2.1 Vodovodni sistem

Sistem vodosnabdijevanja je kombinacija gravitacionog i pumpnog sistema, a sastoji se od bunara, gravitacionih vrela i postrojenja za prečišćavanje vode otvorenih tokova. Sistem je baziran na principu prepumpavanja, koristeći rezervoare i pumpne stanice sa svom pratećom elektro i hidromehaničkom opremom. Za održavanje kvaliteta pitke vode koristi se gasna klorinacija (preko 95%). U sistemu je 14 hlornih stanica sa instalisanom savremenom opremom. Snabdijevanje je podijeljeno u 48 zona različitih pritisaka

Glavni resursi vode su podzemna akumulacija Sarajevsko polje (Bačevo, Sokolovići, Stup) sa kojeg se zahvata od 2338 do 3513 l/s. Vodozaštitni pojas obuhvata oko 320 hektara zemljišta. Najveće količine se zahvataju iz podzemne akumulacije Sarajevsko polje (77 %). Iz planinskih izvorišta (9 %), te odgovarajućim tretmanom otvorenih tokova vode (12 %).

Pored navedenih izvorišta neophodna je kupovina vode sa Jahorinskih vrela i Peračkog vrela, a koja se obezbjeđuje putem ugovora sa preduzećem Vodovod -Pale i Unis energetika-Vogošća. (2%)

Transportni sistem je najvećim dijelom pumpni zbog neujednačene topografije i velike razlike u visinskim kotama i ukupno zahvaćena voda pumpanjem iznosi prosječno 2445 l/s (90%), a gravitacijom 267, 5 l/s (10%).

2.2.2 Kanalizacioni sistem

Područje izgrađene kanalizacije je duž rijeke Miljacke, rijeke Željeznice i njihovih pritoka. Centralni dio Sarajevo (Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad) se drenira ka rijeci Miljacki, dok se područje Ilidže drenira prema rijeci Željeznici, a područje Vogošće prema potoku Vogošća. Sve ove rijeke utiču u rijeku Bosnu. Naselja Ilijaš i Trnovo, mada pripadaju Kantonu Sarajevo, nisu u gore navedenom sistemu i pod ingerencijom Preduzeća. Naselje Hadžići priključeno je na sistem, ali takođe nije pod ingerencijom Preduzeća. Sistem za prikupljanje upotrebljene vode, najvećim dijelom, je veoma star. Kanalizacioni sistem grada je gravitacioni i čini ga više od 865 km uličnih kanala profila od 200 do 2.000 mm različitih

namjena, fekalni, kišni i mješoviti, a ukupna dužina kanalizacione mreže sa kućnim priključcima iznosi 1070 km.

Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda nije u pogonu od 1992. godine zbog oštećenja i devastacije u ratnom periodu. Sve prikupljene upotrebljene vode se direktno ispuštaju u rijeku Miljacku bez tretmana, prije nego stignu na postrojenje. Krajem 2010. godine, sredstvima kredita Svjetske banke, krenulo se u realizaciju Projekta otpadne vode Sarajevo, koji ima za cilj ponovno stavljanje u funkciju ovog uređaja, a o čemu će kasnije biti više riječi.

2.2.3 Stanje vodovodnog i kanalizacionog sistema

Vodovodni i kanalizacioni sistem grada ne obnavlja se potrebnim intenzitetom preko trideset godina. Posljednja veća ulaganja u ovaj sistem obavljena su neposredno nakon rata sa ciljem uspostavljanja cjelodnevnog snabdjevanja potrošača vodom.

Kasnija ulaganja bila su znatno manja i prvenstveno orjentisana na izgradnju vodovodne i kanalizacione mreže i objekata za novoizgrađena naselja, dok je obnova postojećeg sistema obavljana tek od slučaja do slučaja. Ovi poslovi finansirani su uglavnom iz sredstava Budžeta Kantona, ali dijelom i sredstvima Preduzeća, u skladu sa mogućnostima. Kako u cijelom ovom periodu cijena vode i odvodnje nije sadržavala troškove amortizacije, ali ni dio drugih operativnih troškova, to su mogućnosti Preduzeća da ulaže u obnovu sistema bile više nego ograničene.

Danas smo u situaciji da je vodovodna mreža otpisana je sa 73%, kanalizaciona mreža sa 54%, elektro-postrojenja sa 74%, pumpe sa 75%, mehanizacija sa 93%, teretna i vučna vozila sa 95%. Tehnički gubici vode (isticanja na cjevovodima i priključcima, propuštanja rezervoara i sl.) iznose 61%, sa tendencijom daljeg rasta.

Ukratko, može se reći da su trenutne poteškoće u procesu proizvodnje i distribucije vode:

- velika starost vodovodne mreže i veliki gubici vode prilikom njene distribucije,
- manjak rezervoarskog prostora za cca 30% u odnosu na propisane uvjete za slučaj havarije i održanje 4-8 sati vršnih dnevnih potreba za vodom,
- velika starost postojećih pumpi za vodu i nepostojanje dovoljnog broja rezervnih,
- nepouzdanost postojeće elektroenergetske opreme zbog starosti,
- bespravno izgrađena vodovodna mreža,

a u procesu odvodnje:

- starost postojeće kanalizacione mreže,
- loš kvalitet materijala i spojeva (betonske cijevi),
- nedovoljan profil cijevi, a time i nedovoljan hidraulički kapacitet za podmirenje naraslih potreba za odvodnjom (ovdje se misli na profile manje od 300mm),
- potreba za razdvajanjem mješovitih kanala i izrada separatne kanalizacione mreže i na drugim lokacijama,
- nedovoljna pokrivenost kanalizacionom mrežom pojedinih dijelova grada,
- visok nivo infiltracije i eksfiltracije u i iz sistema,
- uređaj za prečišćavanje otpadnih voda nije u funkciji.

2.3 Organizaciona struktura

Preduzeće je organizovano prema funkcionalnom principu u organizacione cjeline i to:

- Pogon Vodovod,
- Pogon Kanalizacija,
- Sektor za ekonomske i pravne poslove
- Sektor za investicije

Unutar ovih cjelina poslovi su sistematizovani u više službi i odjeljenja.

2.4 Djelatnost

KJKP „ViK“ d.o.o. Sarajevo obavlja djelatnost od posebnog društvenog interesa kojim se obezbjeđuju uslovi života i rada građana, privrednih i drugih subjekata na području grada i pružaju slijedeće usluge:

- proizvodnja i distribucija vode
- odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda
- odvođenje atmosferskih voda sa urbanih površina gradskom kanalizacijom
- održavanje i čišćenje uličnih slivnika, ulaznih građevina i kanala za atmosferske vode

Preduzeće svoju djelatnost obavlja na području 6 gradskih opština : Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža i Vogošća. Ostale opštine na teritoriji Kantona Sarajevo imaju svoja komunalna preduzeća, neovisna od KJKP „Vodovod i kanalizacije“ d.o.o Sarajevo.

2.5 Izvori finansiranja poslovanja

Preduzeće najvećem dijelu finansiranje poslovanja vrši iz vlastitih sredstava, ostvarenih pružanjem usluga vodosnabdijevanja i odvodnje otpadnih voda, sa cijenama vode i odvodnje utvrdjenim jos 1997. godine. Uz tekucu naplatu od 87%, Preduzeće po ovom osnovu u 2011. godini planira obezbjediti sredstva od 26,6 miliona KM (bez PDV i PVN).

Planirano je da u 2012., odnosno 2013.godini, prihod po osnovu usluga vodosnabdijevanja i odvodnje otpadnih voda bude znatno veći, jer je predviđeno da se prosječna cijena m³ vode i odvodnje na početku 2012. godine poveća za 51%, a na početku 2013. za još 84%.

Ostali prihodi Preduzeća su prihodi po osnovu pruženih drugih usluga, naplaćena otpisana potraživanja, prihodi po osnovu kamata i sl.

Kao i niz prethodnih godina planirano je da rad Preduzeća bude finansiran i sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo. Planirano je da u 2011. i 2012. godini po osnovu pokrica gubitka to iznosi 6,252 miliona KM, koliko je Preduzeću dodjeljeno i 2010. godine. Za 2013. godinu ova sredstva nisu predviđena, jer se planira da će Preduzeće, uz odobrene planirane cijene vode i odvodnje, poslovati bez gubitka.

2.6 Obaveze po kreditima i garancijama

Preduzeće nema kreditnih zaduženja, niti obaveza po datim garancijama.

Trenutno je aktuelan Projekat rekonstrukcije uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u Butilima, koji se finansira iz kredita Svjetske banke u iznosu od 23,6 miliona EUR-a, a nosilac kredita i obaveze vraćanja je Kanton Sarajevo.

3 OBNOVA SISTEMA

3.1 Trenutno stanje

Planom poslovanja za 2011. godinu nisu predviđena sredstva Preduzeća za značajnije aktivnosti na obnovi postojećeg sistema vodosnabdjevanja i odvodnje otpadnih voda. Kao i niz prethodnih godina prioritet će se dati samo najurgentnijim aktivnostima, manje vrijednosti, koje direktno ugrožavaju uspostavljeni sistem vodosnabdjevanja ili čine štete sa posljedicama za Preduzeće.

3.1.1 Kredit Svjetske banke (IBRD)

Realizacija projekta obnove i stavljanja u funkciju prečištača otpadnih voda, te rekonstrukcija najugroženijih dijelova kanalizacione mreže, koji je startovao krajem 2010. godine, od izuzetnog je značaja za Preduzeće, ali i cijelo okruženje. Cilj Projekta je da unaprijedi uslove života stanovništva u oblastima koje pokriva Preduzeće i u zajednicama nizvodno uz rijeku, kroz smanjivanje izloženosti stanovništva i njegove ovisnosti o veoma zagađenoj vodi iz rijeka Miljacke i Bosne, te unapređivanje efikasnosti mreže za prikupljanje otpadnih voda u Kantonu Sarajevo. Projekat se finansira iz sredstava Svjetske banke, u iznosu od 23,6 miliona EUR-a, a nosilac kredita je Kanton Sarajevo. Biće angažovana i sredstva IPA fonda. Prema preporuci resornog ministarstva, u sklopu ovog projekta, izvršiti će se rekonstrukcija kanalizacione mreže u Sarajevu u vrijednosti od cca 10 miliona USD.

Predviđeno je da se projekat okonča 2015. godine, a u ovoj 2011 godini se očekuje implementacija sredstava u iznosu od 7.175.000 EUR-a. Ova sredstva će biti utrošena za poslove za koje su početkom godine otpočeli tenderski postupci (konsultantske usluge za pružanje stručne podrške i nadzor nad izvođenjem svih aktivnosti do okončanja Projekta i nabavka specijalnih vozila za ciscenje i održavanje kanalizacione mreže), te rekonstrukciju primarne i sekundarne kanalizacije u općinama Kantona, prema utvrđenim prioritetima, počevši od dva projekta u Općini Stari Grad, u ulicama Arapova i Pirin brijeg.

3.1.2 Kredit Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD)

Što se tiče realizacije kredita Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za sada (početak marta 2011. godine) imamo samo informaciju da je ugovor o zajmu za Projekat "Vodovod i kanalizacija Sarajevo" potpisan od Ministra finansija i trezora i voditelja Ureda EBRD-a u BiH. Sredstva zajma, u visini od 30 miliona eura, namjenjena su za Projekat rekonstrukcije i obnove prioritetnih komponenti sistema vodosnabdjevanja i odvodnje Kantona Sarajevo. O ovom kreditu, tačnije predloženom načinu vraćanja sredstava, tokom 2009. godine, sa predstavnicima Kantona Sarajevo i Banke, vođeni su brojni razgovori, jer je bilo planirano da nosilac kredita bude Preduzeće, a sredstva otplate kredita obezbjeđuju iz znatno povećane cijene vode i odvodnje. Uprava i Sindikat Preduzeća smatraju da je najrealnija opcija da nosilac kredita bude Kanton Sarajevo, jer je u nadležnosti Vlade Kantona da

određuje i cijene komunalnih usluga, što znači da u „svojim rukama“ ima mehanizam da određuje koji dio kredita će se vraćati iz cijene, a koliko iz sredstava Budžeta Kantona. Ovo sve tim prije jer Preduzeće preko trideset godina u cijeni vode i odvodnje nema uključenu amortizaciju stalnih sredstava, a u cijelom posleratnom periodu korisnik je i sredstava Budžeta Kantona Sarajevo iz kojih izmiruje dio operativnih troškova.

Zbog ovakvog dugogodišnjeg odnosa prema cijeni vode u velikom dijelu javnosti prevladava stav da je voda „božije davanje“, te je opravdana rezerva prema činjenici da će Preduzeću pored kredita biti odobrena i cijena vode u skladu sa prijedlogom konsultanata Banke, veća od sadašnje za skoro 200% (prijedlog konsultanata 3,53 KM/m³ u 2011. godini³, sadašnja prosječna cijena 1,18 KM/m³). Međutim, bez obzira kakva odluka bude donesena po pitanju nosioca ovog kredita, potreba za ulaganjem u vodovodni i kanalizacioni sistem ni najmanje nije upitna.

3.2 Potrebe sistema u 2011. godini

3.2.1 Vodovodni i kanalizacioni sistem

U svom Zahtjevu za sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo za 2011. godinu Preduzeće je za potrebe rekonstrukcije vodovodne i kanalizacione mreže apliciralo sa zahtjevom od 4.000.000 KM, prvenstveno se rukovodeći činjenicom da su sredstva Budžeta veoma ograničena, te da je resornom ministarstvu već ranije upućen veliki broj informacija o stanju vodovodnog i kanalizacionog sistema i raspoloživoj dokumentaciji za njegovu obnovu.

Namjera je bila da se sredstva utroše za potrebe hitnih rekonstrukcija i opravki prvenstveno vodovodne, a manjim dijelom i kanalizacione mreže. To su lokacije ocjenjene od strane stručnih službi kao kritične, sa najvećim gubicima vode i zbog kojih je tokom noći neophodno obaranjima pritiska obezbjeđivati akumulacije vode, kako bi se u dnevnom terminu vodosnabijevanje zadržalo urednim. U centralnom dijelu grada već se manifestuju najveći problemi, što je sa jedne strane i logično, obzirom da se u njemu nalaze najstarije izgrađeni cjevovodi. Međutim, u Budžetu Kantona Sarajevo već drugu godinu nisu planirana sredstva za ove namjene.

Inače, Preduzeće ima pripremljenu projektnu dokumentaciju za najnužnije radove u vrijednosti od cca 17 miliona KM i kandidovati će ih za izvođenje po obezbjeđenju sredstava.

Tabela 1. Neophodne investicije za potrebe Preduzeća

Opis	Iznos KM
1. REKONSTRUKCIJA VODOVODNE MREŽE..... 12.016.964 KM	
1.1 Cjevovod DN 300 na potezu Butila – Rajlovac	940.000
1.2. Cjevovod DN 300 u ul. Safeta Zajke od ul. Smaje Šikala do ul. A. Kučukalića	800.000
1.3. Cjevovod PS «Alipašin Most» - PS «Centar» (cijela dionica 3,3 km)	1.980.000
1.4. Cjevovod u ulici Džemala Bijedića na potezu Halilovići – Alije Kučukalića	930.000
1.5. Zona Skenderija, Podzona Marijin dvor (voda i kanalizacija)	3.125.214
1.6. Zona Bjelave	4.241.750
2. UPRAVLJANJE VOD. SISTEM (mier. reg. objekti i oprema)..... 2.000.000 KM	
3. OBEZBJEĐENJE POGONSKE SILOU I PS. SISTEM..... 2.670.000 KM	
3.1. Automatski regulacijski ventili	1.308.000
3.2. Pomoćna energija za pogonski sistem	1.362.000
2.2. Mjerni šahtovi	530.000
3.4.1. Rekonstrukcija 10-20 KV postrojenja i TS 10-20/0,4KV, 1x100 KVA «Bačevo»	162.000
2.3. Mjerna oprema	162.000

³ Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj

3.2. Rekonstrukcija pumnih stanica	1.870.000
3.2.1. Pumpne stanice «Bačevo-Mojmilo»850.000 KM	
3.2.2. Pumpne Stanice «Alipašin Most» - faza I...1.020.000 KM	
UKUPNO	16.686.964

Dio radova i nabavki za potrebe kanalizacionog sistema realizovaće se i iz aktuelnog kredita Svjetske banke.

Ključna dostignuća koja se očekuju nakon investiranja su:

- smanjenje gubitaka vode u tretiranim zonama vodosnabdjevanja,
- zamjenjeni cjevovodi čiji profili neodgovaraju potrebama, koji su urađeni od neadekvatnog materijala ili se na njima često pojavljuju puknuća,
- poboljšanje upravljanja vodovodnog sistema putem mjerno-regulacione opreme,
- podizanje stepena sigurnosti rada sistema vodosnabdjevanja putem rekonstrukcije elektro-energetskih postrojenja, pumpnih stanica, sistema za dezinfekciju vode, nabavke zamjenskih pumpnih agregata,
- poboljšanje mjerenja protoka vode unutar sistema i kod potrošača,
- kanalizacioni sistem će postati prohodniji i smanjiti će se broj začepljenja.

Nedostatak novčanih sredstava razlog je nedovoljnog ulaganja u investiciono održavanje sredstava rada, tako da sigurnost cjelokupnog, a prvenstveno vodovodnog sistema, konstantno slabi. Samo najneophodniji radovi na vitalnim pumpnim stanicama/izvoristima, a obuhvataju poslove iz domena elektro, mašinskog, telemetrijskog održavanja i domena potreba proizvodnje i distribucije vode, iznose cca 1,3 miliona KM. U prilogu Plana dato je detaljnije obrazloženje potrebe za ovim sredstvima.

Tabela 2. Najnužnije nabavke za potrebe održavanja vodovodnog sistema Preduzeća

Rb	Opis	Naziv robe	Jed.mj.	Količina	Jedinična cijena	Ukupno
1.	IZVORIŠTE BAČEVO					
	Mojmilski bunari	Bunarski pumpni agregat vertikalne izvedbe	kom	2	80.000	160.000
		Modularno VN postrojenje punjeno plinom sa dvije vodne i jednom trafo ćelijom	kom	2	20.000	40.000
	Bunar IB1	Bunarski pumpni agregat vertikalne izvedbe	kom	1	60.000	60.000
		Frekventni upuštač	kom	1	35.000	35.000
		Dio potisnog cjevovoda sa bunara IB1, sa vezama			20.000	20.000
	PS Bačevo-pravac pumpanja R.Mojmilo	Bunarski pumpni agregat horizontalne izvedbe sa tlačnim plaštom	kom	1	30.000	30.000
	-	Isporuka neophodne opreme, izmjena softvera na plc-u i računarima u Bačevu i dispečerskom centru	komplet	1	17.000	17.000
	PS Bačevo-pravac pumpanja R.Igman	Bunarski pumpni agregat horizontalne izvedbe sa tlačnim plaštom	kom	1	100.000	100.000
	Vodozahvat WEDE stari i WEDE novu	Potopna drenažna pumpa	kom	6	10.000	60.000

Rb	Opis	Naziv robe	Jed.mj.	Količina	Jedinična cijena	Ukupno
2	IZVORIŠTE SOKOLOVIĆI					
	Bunar SKB4	Bunarski pumpni agregat vertikalne izvedbe	kom	1	80.000	80.000
		Cijevna kolona	komplet	1	8.000	8.000
		Zatvarač	kom	1	8.500	8.500
		Nepovratna klapna	kom	1	3.800	3.800
		Frekventni upuštač	kom	1	35.000	35.000
		Telemetrijska oprema i dorada softwera	komplet	1	25.000	25.000
	Vezivanje bunara u petlju	Obezbjedenje prostora za smještaj dodatnog visokonaponskog postrojenja	komplet		10.000	10.000
		Nabavka visokonaponskog postrojenja sa tri rastavljača	komplet		14.000	14.000
		Radovi i materijal na prespajanju kablova i uvođenje u novo postrojenje	komplet		6.000	6.000
3.	PS IGMAN	Angažman stručnjaka iz KSB na remontu pumpnog agregata			30.000	30.000
		Zatvarač	kom	1	25.000	25.000
4.	PS A.MOST	Projekat za rekonstrukciju zatvaračke komore			30.000	30.000
5.	PS SKENDERIJA	Meh.zatvrač	kom	3	3.500	10.500
		El.zatvarač	kom	3	7.500	22.500
		Klapna	kom	3	2.600	7.800
		Cijevi, pribornice			1.500	1.500
		Kontakter	kom	6	1.400	8.400
6.	RPS HAMBINA CARINA	Projekat sanacije građevinskog objekta			25.000	25.000
7.	PS CENTAR	Bunarski pumpni agregat horizontalne izvedbe	kom	1	80.000	80.000
		Bunarski pumpni agregat horizontalne izvedbe	kom	1	60.000	60.000
		Projekat, izvođenje i atest za kran i kransku stazu	kom	1	20.000	20.000
8.	PS HRASNO	Bunarski pumpni agregat	kom	1	60.000	60.000
		Meh.zatvarač	kom	1	2.500	2.500
		El.zatvarač	kom	1	7.500	7.500
		Klapna	kom	1	2.600	2.600
		Čelične cijevi, pribornice			3.000	3.000
		Oprema u energetsom ormaru: sklopnici, glavni prekidač, osigurači, bimetal, strujni trafoi, ampermetri i ostali materijal	komplet	1	5.500	5.500
		Prelazni ormar, kablovi do pumpe, kompenzacija	komplet	1	1.000	1.000
		Oprema i izmjena softwera za uvezivanje u telemetriju	komplet	1	5.200	5.200
9.	PS TURKUŠIĆI-R.MOJMILO	Projekat, izvođenje i atest za kran i kransku stazu	kom	1	15.000	15.000
10.	FP VOGOŠČA	Pumpni dio ETANORM	kom	2	10.000	20.000
11.	R VITKOVAC	Dovođenje električne energije do objekta	komplet	1	10.000	10.000
		Izrada elektro instalacija, uzemljenja, nabavka i montaža telemetrijske stanice, dorada softwera i puštanje u rad	komplet	1	15.000	15.000

Rb	Opis	Naziv robe	Jed.mj.	Količina	Jedinična cijena	Ukupno
12.	FP NOVA MOŠČANICA	Računarska konfiguracija sa monitorom	komplet	1	2.800	2.800
		Lookout Run time 500 I/O tačaka	kom	1	9.000	9.000
13.	MJERNA OPREMA	Hidrostatska sonda za mjerenje nivoa vode tip FMX 167 od 0 - 6m, sa 10m kabela	kom	2	1.300	2.600
		Hidrostatska sonda za mjerenje nivoa vode tip FMX 167 od 0 - 20m, sa 35m kabela	kom	2	1.300	2.600
		Hidrostatska sonda za mjerenje nivoa vode tip FMX 167 od 0 - 40m, sa 45m kabela	kom	2	1.400	2.800
		Pokazni instrument RIA 45	kom	2	1.000	2.000
		Pokazni instrument RIA 452	kom	1	1.500	1.500
14.	TELEMETRIJSKA OPREMA	IBM računarsku konfiguraciju sa 4 RS232 porta i jednim paralelnim portom	kom	2	2.000	4.000
		LCD monitor 19 "	kom	1	800	800
		LCD monitor 22 "	kom	1	900	900
		Radio stanica UHF tip "Motorola"	kom	3	1.100	3.300
15.	DISPEČERSKI CENTAR	Radio konzola "Zetron"	kom	1	24.000	24.000
16.	KATODNA ZAŠTITA	Nabavka i zamjena stubića za KMM	komplet	1	12.000	12.000
		Mjerenje parametara KZ (proljeće - jesen)	komplet	1	8.000	8.000
		Sanacija postojećih napojnih stanica KZ	komplet	1	10.000	10.000
UKUPNO POTREBNA SREDSTVA						1.266.600

3.2.2 Informacioni sistem

Informacioni sistem ima veliki značaj u cjelokupnom sistemu poslovanja Preduzeća jer, ako dođe do zastoja rada informacionog sistema najozbiljnija posljedica je nemogućnost izdavanja računa potrošačima i bilo kog uvida u finansije kako potrošača tako i same firme, nemogućnost međusobne komunikacije radnika korištenjem e-mail i Intranet servisa itd. Sagledavajući postojeće stanje informacionog sistema neophodno je izvršiti značajna ulaganja prvenstveno u kupovinu licenci.

Tabela 3. Najnužnije investicije u 2011. godini

Opis	Iznos KM
Kupovina opreme za server salu i uposlenike CIT-a	69.000
lincencni software	349.000
-Microsoft, Antivirus i antispam.....	167.000 KM
-Oracle 11g.....	182.000 KM
Izrada novih modula u sistemu MONV	25.000
Održavanje HW i mrežne opreme	70.000
Ukupno	513.000

3.3 Plan za period 2012. – 2013.godina

a) Vodovodna i kanalizaciona mreža

Za period 2012. – 2013. godina planiran je nastavak zamjene dotrajalog i više godina starog cjevovoda i kanalizacionih kanala po kriterijima koji su ustanovljeni u Razvojnim projektima ViK-a (izdanje 2003.g. i nova verzija 2008. godina). Inače, ovim dokumentom je **predviđa zamjena cca 326 km cjevovoda** postojeće mreže sa cijevima od daktilnog liva potrebnih profila i klase, te **cca 166 km kanalizacionih kanala**.

Zbog neophodnosti rekonstrukcije pojedinih dijelova vodovodnog sistema, 2009. godine sačinjen je i „Program-Sanacija dotrajalih dijelova vodovodnog i kanalizacionog sistema (za 2009. i period 2010. – 2018.g)“. Ovim dokumentom specificirana je zamjena radi dotrajalosti cjevovoda, zamjena cjevovoda radi nedovoljnih (nedostatnih) profila, zamjena cjevovoda radi neadekvatnog cijevnog materijala, zamjena cjevovoda radi veće učestalosti evidentiranih defekata (vodovodne i kanalizacione mreže). Također pored rekonstrukcije cjevovoda po navedenim kriterijima planirana je i rekonstrukcija dotrajalih dijelova elektroenergetskog sistema, kao i nabavka nedostatne opreme.

Ova zamjena cjevovoda bi se vršila u sljedećim zonama vodosnabdjevanja: Skenderija, Kovačići, Hrid, Pogledine, Hambina Carina.

Procjena sredstava za ove radove iznosi:

- 2012. g.....cca 11.968.986,00 KM
- 2013. g.....cca 11.797.591,00 KM

Ukupno 23.766.577,00 KM

b) Upravljanje vodovodnim sistemom

Nastavak ugradnje mjerno regulacione opreme na vodovodnom sistemu zahtjeva dodatnih:

- 2012. g.....cca 2.000.000,00 KM
- 2013. g.....cca 2.000.000,00 KM

Ukupno 4.000.000,00 KM.

c) Obezbjedenje pogonske sigurnosti sistema

Rekonstrukcija ostalih dijelova elektro-energetskog pogona , pumpnih stanica i sistema dezinfekcije vode zahtjeva dodatnih:

- 2012. g.....cca 3.213.000,00 KM
- 2013. g.....cca 2.787.000,00 KM

Ukupno 6.000.000,00 KM.

d) Informacioni sistemi**Tabela 4. Planirane investicije za period 2012.-2013. godina**

Opis	Iznos u KM
Nabavka novih PC računara	91.000
Licencni sistemski software MS Desktop	150.000
Licence za antivirus	40.000
Licence za Oracle 11g i njihovo godišnje održavanje	100.000
Mrežna i komunikaciona oprema	90.000
IIS – Razvoj Integralnog Informacionog Sistema	70.000
Ukupno	541.000

Osnovnu dokumentacionu osnovu za neophodnost navedenih radova čine:

- Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2015. godine, novembar 1997,
- Studija izvodljivosti -Dugoročno rješavanje vodosnabdjevanja, odvodnje i tretmana otpadnih voda u Kantonu Sarajevo (GIBB/KCIC EE Consortium), septembar 2000,
- Master Plan -Dugoročno rješavanje vodosnabdjevanja, odvodnje i tretmana otpadnih voda u Kantonu Sarajevo (GIBB/KCIC EE Consortium), oktobar 1999,
- Razvojni projekti u oblasti vodosnabdjevanja, odvođenja i tretmana otpadnih voda u Kantonu Sarajevo, septembar 2008.g.,
- Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2008-2010. godina, januar 2008
- Program «Sanacija dotrajalih dijelova vodovodnog i kanizacionog sistema» (za 2009. g. i period 2010-2018.g.), januar 2009.,
- Program zamjene cjevovoda od azbest-cementnog materijala za period 2008 - 2010 godine, juni 2007.g.,
- Program rekonstrukcije informacionih tehnologija za period 2009-2015. godina, januar 2009.,
- Dokument okvirnog Budžeta Kantona Sarajevo za period 2010.-2012. godina
- Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. novine Kantona Sarajevo, broj 31/04),
- Zakon o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl. novine Federacije BiH, broj 8/05, 81/08),
- druga interna dokumentacija Preduzeća (izvještaji, analize, programi).

4 STRATEŠKI PLAN PREDUZEĆA

4.1 Strateški ciljevi Preduzeća u periodu 2011-2013. godina

Strateški ciljevi Preduzeća u naredne tri godine su:

- očuvati uredno snabdjevanje vodom svih registrovanih potrošača, kao i odvodnju oborinskih i fekalnih voda,
- održati postignuti nivo hemijsko - bakteriološke ispravnosti vode za piće,
- zaustaviti porast gubitaka vode u mreži,
- poboljšati uslove vodosnabdjevanja povećanjem njegove funkcionalnosti sanacijom postojeće mreže, opremanjem mjerno-regulacionom opremom, te neophodnim nabavkama zamjenskih pumpnih agregata i druge opreme, kao i sredstava rada,
- u skladu sa svojim nadležnostima doprinjeti da se započeti „Projekat otpadne vode Sarajevo“ u ovom periodu realizuje planiranom dinamikom,

- raditi na poboljšanju uslova odvodnje fekalnih i oborinskih voda zamjenom postojeće kanalizacione mreže, izgradnjom nove u naseljima koja je neposjeduju, te povećanje njene funkcionalnosti putem razdvajanja mješovitih kanala i izrade separatne kanalizacione mreže,
- godišnju proizvodnju vode svesti ispod 85 miliona m³,
- dalje unaprijediti sistem kvaliteta prema standardu ISO 9001:2008,
- obezbjediti funkcionisanje (održavanje i razvoj) informacionog sistema Preduzeća.

4.2 Ključni rizici u ostvarivanju strateških ciljeva Preduzeća

Ključni rizici u ostvarivanju strateških ciljeva Preduzeća su:

- daljnje odlaganje pune primjene Zakonom o komunalnim djelatnostima, posebno odredbi člana 23.,
- administrativni problemi i zakonska regulativa (duga procedura nabavke roba i usluga, nerješeni imovinsko-pravni odnosi na mjestima gradnje mreže i objekata, procedura pribavljanja odobrenja za prokopavanje javnih površina, duga procedura rješavanja utuženih potraživanja za vodu na sudu) mogu biti faktor neispunjavanja ciljeva u predviđenom roku,
- bespravna stambena gradnja i dalje ugrožavanje vodozaštitnih zona mogu predstavljati ozbiljnu opasnost po sanitarno-tehnološki status izvorišta vode za piće.

4.3 Ključni operativni ciljevi Preduzeća

Ključni operativni ciljevi Preduzeća su:

- obezbjediti ispravnost instalisanih pumpnih agregata i prateće opreme u cilju proizvodnje dovoljnih količina vode,
- obaviti potreban broj kontrola hemijsko- bakteriološke ispravnosti vode za piće,
- obaviti planirani broj intervencija na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži u cilju održanja njene funkcionalnosti,
- obezbjediti ispravnost vodomjera u skladu sa zakonskom regulativom,
- obaviti priključenja novih potrošača na mrežu u skladu sa mogućnostima postojećeg vodovodnog i kanalizacionog sistema,
- izvršiti naplatu naših usluga,
- izvršiti izgradnju nove ili rekonstrukciju postojeće vodovodne i kanalizacione mreže po zahtjevu kupaca, a u skladu sa raspoloživim kapacitetima Preduzeća za ove poslove,
- realizovati projekte koji su dodjeljeni Preduzeću, a finansiraju se iz Budžeta Kantona, opština ili drugih izvora,
- obezbjediti funkcionisanje (održavanje i razvoj) informacionog sistema Preduzeća.

5 PLANIRANE AKTIVNOSTI U 2011. GODINI

Imajući u vidu naše aktivnosti određene Zakonom o komunalnim djelatnostima (Službene novine Kantona Sarajevo, broj 31/04, 21/05), postojeći nivo usluga koje pružamo našim kupcima, te trenutnu opremljenost sredstvima rada, u 2011. godini planiramo:

- održati postignuti nivoa sanitarno-higijenske ispravnosti vode za piće,
- održati kontinuirano snabdjevanje vodom svih korisnika koji su priključeni na vodovodnu mrežu u skladu sa propisima iz ove oblasti,
- održati postignuti nivo sakupljanja i odvođenja otpadnih i atmosferskih voda,
- intenzivirati aktivnosti na naplati utuženih potraživanja za vodu,
- poduzeti aktivnosti na poslovima fiskalizacije koji se odnose na naše preduzeće,
- nastaviti rad na unapređenju svih vidova komunikacije sa potrošačima,
- nastaviti rad na unapređenju procesa informisanja (i zaposlenika i javnosti),
- sačiniti operativni plan aktivnosti sa procjenom materijalnih ulaganja za akreditaciju laboratorije za kontrolu vode, te krenuti sa edukacijom kadrova za ovu aktivnost,
- obezbjediti funkcionisanje (održavanje i razvoj) informacionog sistema Preduzeća.

Potreba za procjenom imovine Preduzeća, koju bi obavila neovisna kuća, iskazana je od organa Preduzeća još 2009. godine. Naime, iznos amortizacije stalnih sredstava predstavlja veoma značajan rashod u bilansu Preduzeća (godišnji iznos amortizacije cca 24 miliona KM, prihod od vode i odvodnje cca 30 miliona KM), te je raspolaganje vjerodostojnim informacijama o vrijednosti sredstava veoma bitno. Nabavna vrijednost stalnih sredstava iznosi preko dvije milijarde KM, a sadašnja knjigovodstvena vrijednost cca 936 miliona KM. Sredstva su brojna, veoma raznovrsna, posao zahtjeva duži vremenski period i mogu ga obaviti samo stručna lica. Prema dostupnim informacijama ova aktivnost zahtjeva i znatna materijalna sredstva. Zato je Preduzeće u svom Zahtjevu za sredstvima Budžeta Kantona za 2010. godinu zatražilo sredstva za ovu namjenu u iznosu od 300.000 KM. Kako zahtjevu tada nije udovoljeno, isti je upućen i ove godine. Međutim, ni u Nacrtu Budžeta Kantona Sarajevo za 2011. godinu (u periodu izrade Plana Budžet jos nije usvojen) ova sredstva nisu planirana.

5.1 Plan proizvodnja vode

U 2011. godini planirano je povećanje proizvodnje vode dijelom i zbog proširenja vodovodnog sistema na području Grdonja, Dobroševića i eventualno Rakovice.

Tabela 5. Planirana proizvodnja vode po objektima i izvorištima

Proizvodnja vode	Ostvareno 2009.g		Ostvareno 2010.g		Plan za 2011.g	
	l/s	m3	l/s	m3	l/s	m3
Pumpni sistem:						
Bačevo-Mojmilo (bunari)	1019,5	32.150.723	1048,3	33.059.020	1062,1	33.494.965
Bačevo-A.Most (bunari)	378,9	11.950.554	398,3	12.560.240	401,3	12.654.009
Konaci - Bačevo	327,1	10.315.016			330,7	10.427.403
IB1	80,4	2.534.596	81,7	2.577.856	80,7	2.544.199
Stup	76,2	2.402.276	78,2	2.467.221	79,3	2.502.120
Hrasnica	45,8	1.443.302	51,6	1.625.744	54,3	1.712.893
Filter Mošćanica	0,0	0	0,9	28.391	15,9	500
Filter Vogošća	14,3	450.96	1,8	55.78	1,8	56.617
Sokolovići	238,4	7.519.660	238,7	7.527.448	242,6	7.649.172
Filter Bosna	355,5	11.211.286			343,7	10.840.127
Vrelo Bosne	15,2	477.866	5,7	181.13	5,8	183.847
Ukupno pumpni sistem :	2551,3	80.456.238	2572,9	81.138.260	2618,1	82.565.352
Gravitacija:						

Proizvodnja vode	Ostvareno 2009.g		Ostvareno 2010.g		Plan za 2011.g	
	l/s	m3	l/s	m3	l/s	m3
Peračko vrelo	35,9	1.130.610	34,4	1.084.851	39,5	1.246.878
Vrelo Mošćanica	94,1	2.967.173	98,2	3.095.419	97,7	3.080.025
Vrelo Kovačići	68,5	2.160.328	81,7	2.576.802	82,1	2.590.330
dolaz Jahorinskih vrela	49,1	1.547.769	36,7	1.156.150	37,9	1.196.259
Mala vrela	17,3	546.344	16,9	532.034	17,7	558.799
Ukupno gravitacija:	264,8	8.352.224	267,8	8.445.256	275,0	8.672.290
Ukupno:P.S.+ gravitacija	2816,1	88.808.462	2840,7	89.583.516	2893,1	91.237.642
Pumpni sistem %	90,60%		90,60%		90,49%	
Gravitacija %	9,40%		9,40%		9,51%	

U 2012. I 2013. godini planirano je smanjenje proizvodnje vode kao rezultat poduzetih aktivnosti na smanjenju gubitaka vode na mrezi.

Tabel 6. Gubici vode

(u milionima m3)

Opis	Ostvareno 2008.g	Ostvareno 2009.g	Ostvareno 2010.g	Plan 2011.g	Plan 2012.g	Plan 2013.g	Index 11/10	Index 12/11	Index 13/12
Pumpni sistem	80.00	80.45	81.14	82.57	80.10	76.40	102	97	95
Gravitacija	8.10	8.35	8.45	8.67	8.10	8.10	103	93	100
Ukupno proizvodnja vode	88.10	88.80	89.59	91.24	88.20	84.50	102	97	96
Ukupni gubici vode	69.30%	70.10%	71.00%	71.30%	69.4 %	66.19%	100	97	95
Stvarni (tehnički) gubici	59.50%	59.90%	61.00%	61.25%	59.62%	56.86%	100	97	95

5.2 Plan održavanje vodovodne mreže

Tabela 7. Aktivnosti na održavanju vodovodne mreže

R.b.	Aktivnost	Jedinica mjere	Ostvareno 2010.g	Plan 2011.g	Index 11/10
1.	Opravka kvarova na cjevovodima	kom	1012	1065	105
2.	Opravke dijela priključka	kom	926	1032	111
3.	Opravka uličnih ventila	kom	215	262	122
4.	Opravka zatvarača	kom	209	236	113
5.	Opravaka hidranata	kom	50	49	98
6.	Blindiranje priključka	kom	89	135	152
7.	Podizanje kapa	kom	258	260	101
8.	Pročepljenje instalacija	kom	5	20	400
9.	Opravke u šahtu	kom	13	30	231
10.	Sanacija prokopa u vlastitoj režiji	kom	190	250	132
11.	Vežanje cjevovoda	kom	11	20	182

5.3 Plan održavanje kanalizacione mreže

Tabela 8. Aktivnosti na održavanju kanalizacione mreže

R.b.	Aktivnost	Jedinica mjere	Ostvareno 2010.g	Plan 2011.g	Index 11/10
1	Snimanje kanalizacionih kanala kamerom	m	3.260	2.200	67
2	Čišćenje kanalizacione mreže	m	86.550	100.000	116
3	Pročepljenje kanala i čišćenje šahtova	kom	5.750	3.000	52
4	Čišćenje slivnika na kanalizacionoj mreži	kom	15.257	17.000	111
5	Čišćenje koritastih slivnika i bazena	m	3.154	3.000	95
6	Ručno čišćenje ulivnih građevina - bazena	m ³	231	240	104
7	Opravke i intervencije na kanal. mreži u dužini od	m	336	486	145
8	Opravke i intervencije na kanaliskim objektima	kom	134	176	131
9	Crpanje septičkih jama	h	1.581	1.800	114
10	Čišćenje preliva	h	254	200	79
11	Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih kanalizacionih kanala	m	2.032	1.935	95
12	Izrada kanalizacionih priključaka	m	436	848	194

5.4 Plan aktivnosti na pružanju eksternih usluga

Tabela 9. Aktivnosti na pružanju eksternih usluga

R.b.	Aktivnost	Jedinica mjere	Ostvareno 2010.g	Plan 2011.g	Indeks 11/10
1	Davanje priključaka na vodovodnu mrežu	kom.	128	350	273
2	Rad po narudžbi	kom.	85	80	94
3	Vežanje cjevovoda	kom.	88	40	45
4	Rekonstrukcija priključaka kod novopoloženih cjevovoda	kom.	539	250	46
5	Polaganje i izmještanje cjevovoda	m	3.762	3.500	93
6	Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih kanalizacionih kanala	m	2.032	1.935	95
7	Izrada kanalizacionih priključaka	m	436	848	194

6 PLAN PRIHODA I RASHODA PREDUZEĆA

6.1 Plan prihoda

6.1.1 Plan prodaje vode

Planirano je da u 2011. godini ukupne količine fakturisane vode kod krajnjih potrošača budu na nivou ostvarenja u 2010. godini.

Za ostvarenje ovog cilja biće potrebno uložiti dodatni napor, jer je evidentno da ukupne količine fakturisane vode opadaju. Posebno je to izraženo kod potrošača iz oblasti privrede. Rezultat je to potrebe smanjenja troškova za vodu i odvodnju od strane potrošača, ali i naše aktivnosti na smanjenju neracionalne potrošnje vode.

Tabela 10. Plan prodaje vode u m3

Potrošači	Fakturisano m3 vode								
	Ostvareno 2008.g.	Ostvareno 2009.g.	Ostvareno 2010.g.	Plan 2011.g.	Index 11/10	Plan 2012.g.	Plan 2013.g.	Index 12/11	Index 13/12
PRAVNA LICA	5.526.404	5.104.667	4,766,225	4,766,000	100	4,528,000	4,302,000	95	95
<i>potrošači sa cijenom za domaćinstva</i>	1.971.829	1.744.946	1,606,105	1,606,000	100	1,526,000	1,450,000	95	95
<i>potrošači sa cijenom za privredu</i>	3.554.575	3.359.721	3,160,120	3,160,000	100	3,002,000	2,852,000	95	95
DOMAĆINSTVA	21.465.809	21.268.072	21,033,025	21,033,000	100	18,930,000	17,984,000	90	95
<i>potrošači u objektima sa zajedničkim mjerilom utroška vode</i>	12.043.292	11.821.199	11,614,070	11,614,000	100	11,033,000	10,702,000	95	97
<i>potrošači sa vlastitim mjerilom utroška vode</i>	9.422.517	9.446.873	9,418,955	9,419,000	100	7,897,000	7,282,000	84	92
SVEGA	26.992.213	26.372.739	25,799,250	25,799,000	100	23,458,000	22,286,000	91	95

Planirano je da će se u 2012. i 2013. godini znatno smanjiti količine prodane vode usljed racionalizacije potrošnje, jer je u ovim godinama planiranog znatno povećanja cijena vode i odvodnje.

6.1.2 Aktuelna i planska cijena vode i naknade za odvodnju

Cijena vode i odvodnje za potrošače iz oblasti domaćinstva iznosi 1,00 KM/m³, a privrede 2,60 KM/m³. Međutim, odlukom Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-012-82/97 od 18.06.1997. g. i 02-05-259/2000 od 28.03.2000. g. regulisano je da se pravnim licima iz oblasti zdravstva, obrazovanja, nauke, kulture, socijalne zaštite, te vojsci F BiH potrošnja obračunava po cijenama za domaćinstva.

Trenutno aktuelne cijene vode i odvodnje su slijedeće:

Tabela 11. Cijena usluga za domaćinstva

U strukturi cijene učestvuju		Cijena u 2010. G
1.	Voda	0,70 KM
2.	Porez na r.b. 1	0,12 KM
3.	Odvodnja	0,30 KM
4.	Porez na r.b. 3	0,05 KM
5.	UKUPNO (1-4)	1,17 KM
6.	PVN za korištenje voda	0,01 KM
7.	PVN za zaštitu voda	0,04 KM
Ukupna cijena m3 vode i naknade za odvodnju otpadnih voda za domaćinstva		1,22 KM

Tabela 12. Cijena usluga za pravna lica

U strukturi cijene učestvuju		Cijena u 2010. G
1.	Voda	1,82 KM

2.	Porez na r.b. 1	0,31 KM		
3.	Odvodnja	0,78 KM		
4.	Porez na r.b. 3	0,13 KM		
5.	UKUPNO (1-4)	3,04 KM		
6.	PVN za korištenje voda	0,01 KM		
7.	U zavisnosti od nivoa zagađenja otpadnih voda PVN za zaštitu voda zagađivači plaćaju	veliki	srednji	mali
		0,20 KM	0,10 KM	0,04 KM
Ukupna cijena m³vode i naknade za odvodnju otpadnih voda za pravna lica		3,25KM	3,15KM	3,09KM

Procjenjujemo da će prosječna cijena vode i odvodnje i u 2011. godini iznositi 1,18 KM/m³ vode, kao i 2010.godine, mada je početkom godine podnesen zahtjev za povećanje od 25%. Postojeće cijene vode i odvodnje nisu se mjenjale od 1997.godine, mada ih je trebalo povećati za cca 40% samo po osnovu inflacije u proteklom periodu⁴.

Prosječne cijene vode i odvodnje u skladu sa naprijed navedenim predviđajima trebale bi da iznose:

Tabela 13. Prosječna cijena vode i odvodnje

Prosječna cijena m ³ vode i odvodnje u KM	Ostvareno 2010.g	Plan 2011.g	Stvarna cijena u 2011. g	Plan 2012.g	Plan 2013.g	Index 11/10	Indeks Stv.11/10	Index 12/ 11	Indeks 13/ 12
	1.18	1.18	2.93	1.78	3.27	100	248	151	184

6.1.3 Plan operativnih prihoda za vodu i odvodnju

Tabela 14. Plan prihoda za vodu i odvodnju od pojedinih kategorija potrošača u 2011. g.

Potrošač	Plan 2011. godine		
	Plan fakturisanih m ³ vode	Planirana prosječna cijena KM/m ³	Planirani prihod od vode i odvodnje u KM
PRAVNA LICA	4.766.000	2,00	9.526.000
DOMAĆINSTVA	21.033.000	1,00	21.019.000
<i>potrošači sa zajedničkim mjerilom utroška vode</i>	<i>11.614.000</i>	<i>1,00</i>	<i>11.614.070</i>
<i>potrošači sa vlastitim mjerilom utroska vode</i>	<i>9.419.000</i>	<i>1,00</i>	<i>9.404.930</i>
SVEGA	25.799.000	1,18	30.545.000

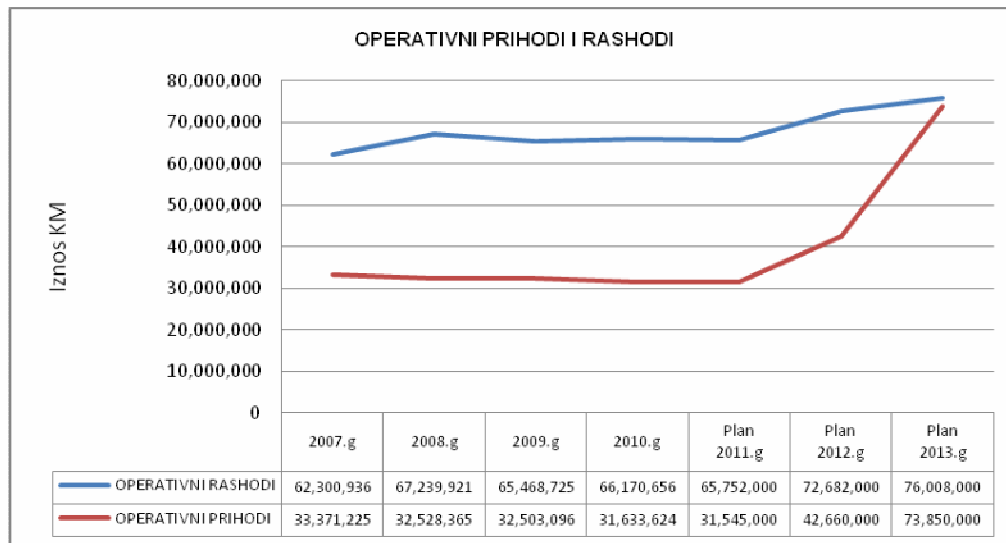
⁴ Mišljenje konsultantske kuće D'Appolonia koju je angažovala Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj
Služba plana i analize

6.1.4 Plan poslovnog rezultata

Tabela 19. Poslovni rezultat za period 2011.-2013. godina

Konto	Naziv konta	2007.g	2008.g	2009.g	2010.g	Plan 2011.g	Plan 2012.g	Plan 2013.g	Index 11/10	Index 12/11	Index 13/12
60	PRIHOD OD PRODAJE ROBE	31.990.431	31.103.680	31.248.229	30.545.129	30.545.000	41.660.000	72.850.000	100	136	175
61	PRIHOD OD PRUŽENIH USLUGA	1.380.795	1.424.685	1.254.867	1.088.495	1.000.000	1.000.000	1.000.000	92	100	100
65	OSTALI POSLOVNI PRIHODI	9.057.496	11.689.457	3.899.514	3.437.483	1.949.000	1.365.000	1.365.000	57	70	100
66	FINANSIJSKI PRIHODI	259.694	116.488	149.240	83.910	84.000	80.000	80.000	100	95	100
67	OSTALI PRIHODI I DOBICI	2.472.245	5.206.263	3.315.983	3.918.757	3.924.000	4.000.000	4.000.000	100	102	100
6	SVEGA PRIHODI	45.160.660	49.540.573	39.867.833	39.073.775	37.502.000	48.105.000	79.295.000	96	128	165
51	MATERIJALNI TROSKOVI	10.376.535	11.547.987	10.316.200	11.228.516	10.514.000	12.524.000	12.524.000	94	119	100
52	TROSKOVI PLACA I OST.PRIMANJA ZAPOSLENIH	23.793.586	26.150.665	26.498.933	27.002.121	26.965.000	31.385.000	34.211.000	100	116	109
53	TROSKOVI PROIZVODNIH USLUGA	1.381.339	2.612.375	1.923.240	1.344.638	1.346.000	1.346.000	1.346.000	100	100	100
54	AMORTIZACIJA I TROSKOVI REZERV.	26.346.250	25.485.430	24.601.420	24.923.933	24.974.000	25.474.000	25.974.000	100	102	102
55	NEMATERIJALNI TROSKOVI	1.966.927	2.784.191	2.814.929	2.643.391	2.553.000	2.553.000	2.553.000	97	100	100
56	FINANSIJSKI RASHODI	29.024	66.457	36.689	53.064	50.000	50.000	50.000	94	100	100
57	OSTALI RASHODI I GUBICI	4.331.028	6.604.488	5.257.225	3.264.004	3.237.000	3.237.000	3.237.000	99	100	100
	Umanjenje troškova po osnovu interne realizacije	-1.563.702	-1.340.727	-685.997	-971.943	-600.000	-600.000	-600.000	62	100	100
5	SVEGA RASHODI	66.660.987	73.910.866	70.762.639	69.487.724	69.039.000	75.969.000	79.295.000	99	110	104
	POSLOVNI REZULTAT	-21.500.327	-24.370.292	-30.894.806	-30.413.949	-31.537.000	-27.864.000	0	104	88	0

OPERATIVNI PRIHODI	33,371,225	32,528,365	32,503,096	31,633,624	31,545,000	42,660,000	73,850,000	100	135	173
OPERATIVNI RASHODI	62,300,936	67,239,921	65,468,725	66,170,656	65,752,000	72,682,000	76,008,000	99	111	105

Planirani gubitak u poslovanju u 2011. godini veci je za 4% od ostvarenog gubitka u 2010. godini i iznosi 31,5 miliona KM. Osnovni razlog povecanju gubitka je zbog smanjenja ocekivanih prihoda po osnovu dobivenih sredstva za sanaciju i rekonstrukciju mreže iz Budžeta Kantona u 2011. godini. Planirano je da se dio ovog gubitka pokrije sredstvima Budžeta Kantona za 2012. godinu, u iznosu od 6,25 miliona KM, kao i prethodnih godina.

Planiran je gubitak u poslovanju i u 2012. godini od 27,9 miliona KM. Medjutim, povecani prihod po osnovu vode i odvodnje, uz planirane dotacije iz Budžeta Kantona trebao bi da obezbjedi dovoljna sredstva za sve planirane materijalne troškove, te sredstva za investicije od 3,7 miliona KM. Kako je, zbog veoma otezanih finansijakih mogucnosti u 2011. godini, realno ocekivati da ce Preduzece imati „prenesenih“ obaveza prema dobavljacima i zaposlenicima od cca 5,3 miliona KM, to najvjerojatnije od planiranih investicija u 2012. godini nece moci biti nista.

Planom poslovanja za 2013. godinu predvidjeno je da planirani prihodi budu u skladu sa planiranim rashodima, odnosno da Preduzece posluje bez gubitka.

6.1.5 Primjena odredaba Kolektivnog ugovora u Preduzeću

Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti komunalne privrede Kantona Sarajevo potpisan je od strane Samostalnog sindikata radnika komunalne privrede u FBiH - Kantonalni odbor Sarajevo, direktora javnih komunalnih preduzeća u kantonu Sarajevo (poslodavci) i Vlade Kantona Sarajevo, a njime se uređuju prava i obaveze ugovornih strana, te pitanja iz radnog odnosa i ona u vezi sa radnim odnosima zaposlenika –članova sindikata kod poslodavca.

Pravilnikom o radu Preduzeća, koji je usklađen sa Kolektivnim ugovorom, detaljnije su uređeni ovi odnosi. Preduzeće se pridržava svih odredaba Pravilnika, sem dijela koji se odnosi na isplate plata zaposlenika i drugih novčanih naknada, a sve zbog nedostatka novčanih sredstava. Samo po osnovu plata, zaključno sa 2010. g., zaposlenicima je manje isplaćeno cca 50 miliona KM.

Planom poslovanja za 2011. godinu nije predviđeno povećanje plata, ni drugih naknada zaposlenika, mada trenutna primjena Kolektivnog ugovora u dijelu plata iznosi 75%.

A još 2009. godine je bio postignut je dogovor sindikata i Uprave Preduzeća da je potrebno obezbijediti sredstva za primjenu Kolektivnog ugovora na nivou 90% u 2009. i 100% u 2010. godini. Planom poslovanja predviđeno je da se ovaj dogovor prolongira za 2012. i 2013. godinu.

Mišljenje predstavnika Sindikata i Vjeća uposlenika je da će na ovaj način doći do daljeg pada standarda zaposlenika i da je to nešto sa čime se oni ne mogu složiti, jer postoji realna opasnost povećanja nezadovoljstva zaposlenika i upozoravaju na nesagledive posljedice po poslovanje i likvidnost Preduzeća u slučaju pokretanja tužbi za dugovanja prema zaposlenicima (cca 50 miliona KM) po osnovu Kolektivnog ugovora.

Zahtijevaju hitnu primjenu Zakona o komunalnoj djelatnosti Kantona i korekciju cijena usluga, te povećanje plata na nivo 80 % Kolektivnog ugovora od 01.07.2011 godine a potpunu realizaciju u 2012. i 2013. godini.

Kažu, da, ukoliko ne bude došlo do promjene odnosa Vlade Kantona Sarajevo prema problemima koji su i dalje prisutni u poslovanju Preduzeća, Sindikalni odbor Preduzeća će pokrenuti tužbe pred kantonalnim tužiteljstvom za utvrđivanje odgovornosti svih onih koji u prethodnim godinama, a i danas, izbjegavaju obavezu primjene ovog zakona, a time i neispunjavanja obaveza prema zaposlenicima po osnovu Kolektivnog ugovora, čime su nanijeli veliku štetu i Preduzeću i zaposlenicima.

U skladu na naprijed navedenim prosjecna plata zaposlenika u 2011. godini iznositi će 1.154 KM, koliko iznosi i na kraju 2010. godine. Uz potpunu primjenu Kolektivnog ugovora prosjecna plata bi iznosila 1.539 KM.

Potpuna primjena Kolektivnog ugovora zahtjeva povećanje naknada zaposlenicima u prosjeku za 28% u odnosu na isplate u 2010. godini.

Tabela 20. Naknade zaposlenicima

Opis	Planirano za 2011. g		Index
	U skladu sa isplatama u 2010.g	Prema odredbama KU	
Plate zaposlenika	21.911.000	28.263.000	129
Topli obrok	3.358.000	3.644.000	109
Regres na godiš. odmor	515.000	977.000	190
Jubilarnе nagrade zaposlenicima	88.000	234.000	266
Ukupno	25.872.000	33.118.000	128

6.1.6 Plan operativnih troškova pojedinih funkcija Preduzeca

Plan troskova pojedinih funkcija Preduzeca u 2011. godini dat je na osnovu ostvarenih troškova u 2010. godini, ali tako da nisu uzeti u obzir troškovi amortizacije i troskovi rezervisanja.

Tabela 21. Troškovi pojedinih funkcija Preduzeća

Opis	Ucesce u u ostvarenim troškovima 2010.g.	Procjenjena troškova za 2011.g
Proizvodnja i distribucija vode (Pogon Vodovod)	60%	24.466.800
Odvodjenje oborinskih i fekalnih voda (Pogon Kanalizacija)	14%	5.708.920
Ostale organizacione cjeline	26%	10.602.280
Ukupno operativni troškovi (bez amortizacije i troškova rezervisanja)	100%	40.778.000

6.2 Plan obrtnih sredstava

"Nekad je književnost bila umjetnost, a finansije zanat. Danas je književnost zanat, a finansije umjetnost," rekao je svojevremeno Walter Lippmann (1889 - 1974), američki književnik, novinar i politički komentator. S obzirom na vrijeme u kojem je živio, te današnju razvijenost finansijskog tržišta i tehničkih mogućnosti komunikacije na njemu, njegov stav se sve više potvrđuje.

Međutim, sigurno je da poseban umjetnik treba biti i da bi se od raspoloživih 45,66 miliona KM sredstava Preduzeća u 2011. godini izmirilo 50.96 miliona KM obaveza za poreze i doprinose, dobavljačima za robe i usluge, te zaposlenike. Ovo sve pod pretpostavkom da uopšte neće biti potrebe za zamjenom postojećih sredstava rada, što je, s obzirom na njihovu starost, nemoguće zamisliti.

Naime, u 2011. godini, mada će to biti mnogo teže nego prethodne godine, planiramo naplatiti isti iznos sredstava po osnovu vode i odvodnje, ukupno 37,99 miliona KM (stara potraživanja, potraživanja iz tekuće godine, sve sa porezima i vodnim naknadama). Teskoće u realizaciji ovog zadatka vidimo u činjenici sve lošijeg standarda stanovništva, nepostojanja mogućnosti isključenja neplatiša u objektima zajedničkog stanovanja, te i dalje, po nama, sporij naplata utuženih potraživanja, mada su evidentna poboljšanja u odnosu na prethodni period. Naplata tzv. „starih potraživanja“ takođe će biti otežana, jer su uglavnom ostali „slučajevi“ koji se nisu mogli riješiti u prethodnom periodu, a radi se o tehničkim nemogućnostima isključenja sa napajanja vodom, potrošačima koji se više ne nalaze na navedenoj adresi ili su veoma nasilni i nedozvoljavaju pristup objektu i instalacijama.

Pored prihoda po osnovu vode i odvodnje planiran je i prihod po osnovu izvršenih usluga, te sredstva tekućeg granta Budžeta Kantona za 2011. godinu, u ukupnom iznosu od 6,5 miliona KM, tako da će ukupno raspoloživa sredstva za poslovanje Preduzeća iznositi 45,66 miliona KM.

Tabela 22. Izvori finansiranja poslovanja Preduzeća

(u milionima KM)

Opis	Ostvareno 2010. god.	Plan 2011. god.	Index 11/10	Plan 2012. g.	Plan 2013. g.	Index 12/11	Index 13/12
Ukupno naplaćeno za vodu i odvodnju sa PDV i PVN	37.99	37.99	100	51.82	83.67	136	161
Sredstva po osnovu izvršenih usluga sa PDV	1.27	1.17	92	1.17	1.17	100	100
Budžet Kantona-tekuci grant (pokrice gubitka)	6.25	6.25	100	6.25	0.00	100	0
Budžet Kantona-tekuci grant (odrzavanje slivnika)	0.25	0.25	100	0.25	0.25	100	100
Ukupno raspoloživa sredstva	45.76	45.66	100	59.49	85.09	130	143

Planirana raspoloživa novčana sredstva u iznosu od cca 45,66 miliona KM u 2011. godini su znatno manja od potrebnih obrtnih sredstava, koja, bez izdataka za investicije, iznose cca 51 miliona KM (Tabela 24.), Ovo i pored situacije da su planirani troškovi poslovanja manji u odnosu na ostvarenje u 2010. godini.

U 2012. i 2013. godini situacija bi trebala biti mnogo povoljnija. Planirano je povećanja cijena vode i odvodnje u ovim godinama (2012. za 51%, a u 2013. godini za još 84%), ali za očekivati je i smanjenje prodatih količina vode.

U 2012. godini bi bila obezbjeđena sredstva za sve planirane materijalne troškove i izmirenje svih obaveza prema dobavljačima, te sredstva za investicije od 3,7 miliona KM. Međutim, zbog veoma otežanih uslova poslovanja u 2011. godini, Preduzeće će imati cca 5,3 miliona prenesenih obaveza, tako da najvjerovatnije od navedenih investicionih sredstava u 2012. godini neće biti ništa.

Tek u 2013. godini pored obezbjeđenja sredstava za materijalne troškove obezbjedila bi se i investiciona sredstva u visini od 23,5 miliona KM.

Tabela 23. Raspoloživa i nedostajuca sredstva za poslovanje

(u milionima KM)

Opis	Ostvareno 2010. g	Plan 2011. g	Index 11/10	Plan 2012. g.	Plan 2013. g.	Index 12/11	Index 13/12
Raspoloživa novcana sredstva	45.76	45.66	100	59.49	85.09	130	143
Potrebna obrtna sredstva bez investicija	50.90	50.96	100	55.81	61.56	110	110
Amortizacija stalnih sredstava (investicije)	24.45	24.5	100	25.00	25.50	102	102
Ukupno nedostajuca sredstva	-29.59	-29.80	101	-21.32	-1.97	72	9
a)za redovno poslovanje	-5.14	-5.30	101	-	-	-	-
b)za investicije	-24.45	-24.50	101	-21.32	-1.97	87	9

Tabela 24. Plan obrtnih sredstava za 2011. godinu

	Opis	Iznos KM	Napomen
	Naplaćeno za vodu i odvodnju sa svim porezima i naknadama	37,990,000	
	Prihod od usluga eksterno	1,170,000	raspoloživa sredstva
	Budžet Kantona tekući grant	6,503,000	
	UKUPNO RASPOLOŽIVA SREDSTVA ZA POSLOVANJE	45,663,000	
I PRIORITYET PLAĆANJA	Prenesene obaveze prema dobavljačima iz prethodne godine	3,500,000	prenesene obav. 3,5 mil. KM
	Obaveze po osnovu PDV	2,853,000	porezi i naknade cca 5,0 miliona KM
	Obaveze po osnovu PVN	1,904,000	
	Troškovi ostalih poreza, naknada, taksi i drugih dazbina na teret pravnog lica (ne zavise od poslovnog rezultata)	205,000	
	Troškovi energenata (el.energija, gorivo,plin)	8,728,000	energenti
	Potrošnja vode sa izvorišta Jahorina	676,000	kupovina vode cca 1,0 miliona KM
	Potrošnja vode sa vrela Unis	289,000	
	Utrosene sirovine i materijal - za eksterne usluge	500,000	material za usluge
	Troškovi kancelarijskog materijala - I dio (obrasci računa za vodu)	110,000	računi za vodu cca 0,7 miliona KM
	Troškovi isporuke računa putem pošte	597,000	
	Troškovi osiguranja vozila	33,000	vozila 0,07 mil. KM
	Troškovi usluge tehničkog pregleda i registracije vozila	41,000	
	Troškovi platnog prometa	13,000	nakn. bankama-platni promet
	Utrosene sirovine i materijal - I dio, za održavanje sistema	114,000	materijal za održavanje sistema cca 0,18 miliona KM
	Utroseni rezervni dijelovi - I dio	41,000	
	Otpis sitnog inventara, ambalaze i autoguma- I dio	24,000	
	Troškovi naknada članovima Skupštine društva	26,000	plate i naknade cca 26,0 miliona
	Troškovi naknade članovima Nadzornog odbora	24,000	
	Troškovi naknade članovima Odbora za reviziju	20,000	
	Plate i naknade plata zaposlenih (primjena KU 75%)	21,911,000	
	Troškovi toplog obroka zaposlenih	3,358,000	
	Troškovi radnika na ime prevoza na rad I sa rada	696,000	
		UKUPNO UTROŠAK RASPOLOZIVIH SREDSTVA	45,663,000
	Ukupno nedostajuća sredstva za troškove II prioriteta	3,050,000	
	Ukupno nedostajuća sredstva za troškove III prioriteta	2,450,000	
	UKUPNO NEDOSTAJUĆA SREDSTVA	5,500,000	
	NEDOSTAJUĆA SREDSTVA BEZ INVESTICIJA	5,300,000	

Ovdje želimo istaći da se u II redu prioriteta za plaćanje (za koji nema sredstava) pored ostalog nalaze i troškovi usluga održavanja sredstava rada, troškovi opravki ulica, troškovi telefona, otpremnina prilikom odlaska u penziju, regresa za godišnji odmor, naknada za slučaj bolesti, drugog kancelarijskog materijala sem obrazaca računa za vodu, nabavki novih sredstava rada.

Troškovi vodovodnog i kanizacionog materijala za održavanje sistema, rezervnih dijelova i inventara, koji su planirani u I redu prioriteta i za koji su obezbjedjena sredstva, iznose samo, simboličnih, 180.000 KM. A godišnje se po ovom osnovu do sada izdvajalo 3-4 miliona KM.

Kako obezbjediti nedostajućih 5,5 miliona KM ? Čak i kada bi se i dio neizmirenih obaveza prenio u narednu, 2012. godinu, za znatan dio obaveza za koje nisu obezbjedjena sredstva traži se plaćanje unaprijed ili u određenim rokovima, inače se uskraćuje usluga ili plaćaju dodatne kazne. Biće ovo još jedna veoma teška godina!

Sve ovo jasno ukazuje na neophodnost obezbjeđenja dodatnog prihoda, najvjerojatnije putem povećanja cijene vode i odvodnje.

7 PLAN KAPITALNIH ULAGANJA

7.1 Ulaganja iz sredstava osnivača-vlasnika Preduzeća

7.1.1 Kapitalna ulaganja planirana da se finansiraju sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo za 2011. godinu

Preduzeće je uputilo zahtjev Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okolisa za financiranjem sljedećih kapitalnih investicija sredstvima Budžeta Kantona Sarajevo za 2011. godinu. Radi se o nastavku radova po projektima vodosnabdjevanja naselja Rakovica i Dobrosevici, te najnužnijim intervencijama na vodovodnoj mreži.

Potrebe Preduzeća za ovim sredstvima su daleko veće i postoje pripremljeni projekti za najnužnije radove. U momentu izrade Plana Preduzeća za 2011. godinu još nije usvojen Budžet Kantona Sarajevo, te tačna sredstva za ove namjene nisu poznata.

Tabela 25. Sredstva Budžeta Kantona-kapitalni grant u 2011. g.

R.B.	Opis	Sredstva prema Zahtjevu Preduzeća	Planirana sredstva u Nacrtu Budžeta Kantona za 2011.godinu
1	Projekat vodosnabdjevanja Rakovica	500,000	650,000
2	Projekat vodosnabdjevanja Dobroševića	1.150.000	1,200,000
3	Projekat rekonstrukcije vodovodne i kanalizacione mreže	4.000.000	-
4	Precistac Trnovo	-	200,000
UKUPNO		5.650.000	2,050,000

7.2 Ulaganja iz vlastitih sredstava Preduzeća u 2011. godini

Planom obrtnih sredstava nisu predviđena sredstva za kapitalna ulaganja po određenim projektima, jer Preduzeće nema novca.

Međutim, Preduzeće ima brojna sredstva rada velike starosti i realno je očekivati da će biti nužno neka i zamjeniti. Naravno, ovo sve u skladu sa mogućnostima, te su u planu obrtnih sredstava planirana sredstva za ove namjene od 200.000 KM, ali tek kao II, odnosno III red prioriteta za plaćanje.

7.2.1 Kapitalna ulaganja i nabavke za potrebe Preduzeća kao cjeline

U sljedećem pregledu navedene su potrebe za najnužnijim investicijama, koje bi trebalo realizovati, ukoliko se za njih obezbjeđe sredstva.

Tabela 26. Najneophodnije investicije iz vlastitih sredstava u 2011. godini

R.B.	Opis	Iznos KM
1.	Održavanje pogonske spremnosti (pumpe za vodu, el.oprema i sl)	150.000
2.	Najnužniji radovi na obezbjeđenju poboljšanja dezinfekcije vode	300.000

R.B.	Opis	Iznos KM
3.	Najnužniji radovi na poboljšanju sanitarno-higijenskih usl.na objektima	200.000
4.	Nabavka vodomjera (tekuće održavanje)	200.000
5.	AOP- obnavljanje i razvoj sistema i licence	513.000
6.	Izgradnja skladišta za hlor	50.000
7.	Rekonstrukcija kotlovnica	60.000
8.	Sanacija poslovne zgrade Pogona Vodovod	80.000
9.	Revitalizacija laguna u Sarajevskom polju	30.000
10.	Izrada projektne dokumentacije	30.000
11.	Izgradnja skladišta pumpnih agregata u ul. Gliše Jankovića br.8, naselje Stup	100.000
12.	Sanacija zatvaračke komore rezervoara H. Carina	20.000
13.	Održavanje GIS-a	40.000
UKUPNO		1.773.000

7.2.2 Nabavke novih stalnih sredstava za potrebe organizacionih cjelina

U prilogu Plana se nalazi detaljan pregled potrebnih novih stalnih sredstava. Naravno, najveći dio iskazanih potreba se zbog ograničenih novčanih sredstava (200.000 KM) neće moći realizovati, pa će se svaka nabavka novih stalnih sredstava detaljno razmotriti.

8 PLAN LJUDSKIH RESURSA

Planom poslovanja za 2011. godinu predviđeno je da Preduzeće ima prosječno zaposlenih 1012 zaposlenika, koliko ih ima i na kraju 2010. godine.

Tabela 27. Broj zaposlenika

Kvalifikacija		Plan za 2011.g	%
Mr.	Magistar	1	-
VSS	Visoka stručna sprema	91	9%
VIS	Viša stručna sprema	27	3%
VKV	Visoko kvalifikovani radnik	128	13%
SSS	Srednja stručna sprema	305	30%
KV	Kvalifikovani radnik	302	30%
NSS	Niža stručna sprema	7	1%
PK	Polu kvalifikovani radnik	11	1%
NK	Nekvalifikovani radnik	140	14%
UKUPNO		1,012	100%

Istina, na osnovu podataka o zaposlenicima za 2011.g. napravljena je dinamika odlaska u penziju 27 radnika, međutim neki mogu i produžiti rad, a sve vezano za povlastice koje se odnose na ratni period i njihovu odluku da im se i te godine uključe u staž.

Zaposlenika starosti od 40 do 60 godina ima ukupno 649 ili 64%. Može se smatrati da Preduzeće raspolaže starom strukturom radnika.

Statistički podaci ambulante Preduzeća idu u prilog konstataciji da je zdravstvena situacija u našem preduzeću veoma loša i pored svih preventivnih mjera, ne malih, koje se primjenjuju u cilju očuvanja zdravlja uposlenika. Potvrda tome je činjenica da je broj teško oboljelih 64 i invalida II kategorije 62, što procentualno iznosi 12% na ukupan broj zaposlenih. Sve ovo ima za posljedicu povećanu potrebu za iznalaženjem radnih mjesta u skladu sa preostalom sposobnošću ovih zaposlenika, što stvara velike teškoće u organizaciji rada.

Zbog činjenice da se naprijed pomenutih 126 zaposlenika mogu upotrijebiti u veoma ograničenom obimu, te da Preduzeće nije upošljavalo nove zaposlenike unazad 2-3 godine i pored prirodnog odliva zaposlenika putem penzionisanja, danas smo u situaciji da postoji izražena potreba za velikim brojem novih radnika. U nekim segmentima poslovanja ovo već postaje ograničavajući faktor.

Mada u Planu troškova poslovanja za 2011.g. nisu planirana sredstva za nove radnike, u prilogu Plana dat je pregled potreba za novim zaposlenicima.

9 ZAKLJUČCI

Na osnovu svega naprijed iznesenog može se zaključiti:

- 1 Neophodno što prije zvanično utvrditi stvarnu cijenu m³ vode i usluge odvodnje, a sve prema članu 23. Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo, te donjeti plan konsolidacije Preduzeća i stvoriti uslove za njegovu primjenu.
- 2 Preduzeće će, ukoliko se ne udovolji zahtjevu za povećanje cijena vode i usluga odvodnje, dostavljenom početkom 2011. godine, imati velike teškoće u obavljanju svoje osnovne funkcije i u ovoj godini, a sve zbog nedostatka obrtnih sredstava, jer postojeće cijene ni približno ne omogućuju izmirivanje opravdanih troškova poslovanja.
- 3 Nedostatak obrtnih sredstava za poslovanje u 2011. godini imaće negativne posljedice na izmirivanje obaveza Preduzeća prema dobavljačima za robe i usluge, kao i plate zaposlenika. Poseban problem je blagovremeno izmirivanje obaveza za isporučenu el.energiju, zbog moguće primjene mjere isključenja iz napajanja, a zbog drastičnih posljedica za rad informacionog sistema i laboratorije za kontrolu kvaliteta vode.
- 4 Sredstva za rekonstrukcije vodovodne mreže nisu planirana za 2011. godinu ni u Budžetu Kantona Sarajevo, niti iz sredstava Preduzeća, jer to ostvareni prihod sa postojećim cijenama usluga ne omogućava, tako da je povećanje gubitaka vode, a time posljedično i povećanje broja zona u kojima su već evidentirane teškoće u snabdjevanju vodom, neminovno.
- 5 Zbog nedostatka sredstava Planom poslovanja za 2011. godinu nisu planirana ni sredstva za provođenje postupka nove procjene imovine Preduzeća, niti su predviđena Nacrtom Budžeta Kantona za 2011. godinu, mada ih je Preduzeće, u svom zahtjevu za sredstvima Budžeta, kandidovalo. Utvrđivanje fer vrijednosti imovine značajno je zbog iskazivanja troškova amortizacije stalnih sredstava, čija se vrijednost na godišnjem nivou sada kreće u iznosu od cca 24,5 miliona KM.